

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет *Географічний*
Кафедра *географії України*

Затверджено
на засіданні кафедри географії України
географічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від "30" серпня 2023р.)

Завідувач кафедри д.г.н., проф. Лозинський Р.М.

Силабус

**З навчальної дисципліни вільного вибору студентів
«СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ГЕОГРАФІЇ ЛЮДИНИ»,
що викладається в межах
ОПП Середня освіта (Географія)
другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів предметної спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія)**

Львів – 2023 р.

Назва курсу	Сучасні концепції географії людини
Адреса викладання курсу	вул. Дорошенка 41, 79005, Львів Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	географічний факультет, кафедра географії України
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 01 Освіта. Спеціальність 014.07 Середня освіта (географія)
Викладачі курсу	Лозинський Роман Мар'янович, доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри географії України
Контактна інформація викладачів	Корпоративна пошта: roman.lozynskyy@lnu.edu.ua Персональна сторінка: https://geography.lnu.edu.ua/employee/lozynskyy-roman-maryanovych Географічний факультет, вул. Дорошенка, 41, каб. 59
Консультації по курсу відбуваються	Вівторок: 15:05 – 16:40 (вул. Дорошенка, 41, каб. 59) Також проводяться он-лайн консультації в Microsoft Teams де створено команду з назвою курсу. Для погодження часу консультацій потрібно писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/academics/master/geography-master
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання для того, щоб у них сформувався цілісне уявлення про розвиток географічної думки та сформовані внаслідок цього концепції зарубіжної географії людини.
Коротка анотація курсу	Курс “Сучасні концепції географії людини” є вибірковою дисципліною для студентів магістратури, що навчаються за спеціальністю 014.07 Середня освіта (географія) на першому році підготовки в II семестрі в обсязі <u>3</u> кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Зміст курсу зорієнтований на вивчення сучасних концепцій географії людини.
Мета та цілі курсу	Метою курсу є ознайомлення студента з головними тенденціями розвитку географії людини як науки, найвідомішими сучасними концепціями світової географії людини, особливостями їх формування, головними представниками, базовими науковими текстами, що репрезентують ці концепції, . Цілі: розкрити сформувати в студентів-географів цілісну систему знань про сучасні концепції світової географії людини; підготувати студентів до самостійного вибору напрямку наукових досліджень у разі їх бажання займатися науковою роботою у аспірантурі або самостійного вибору спеціальності, якщо вони захочуть продовжити навчання географії у вищому навчальному закладі за кордоном. Також у результаті навчання студенти мають набути таких загальних і спеціальних (фахових) компетентностей. ЗК 1. Здатність використовувати сформований науковий світогляд в межах безпосередньої предметної діяльності. ФК 13. Здатність застосовувати знання про сучасні досягнення у предметних областях, а також застосовувати

	міждисциплінарні підходи у навчанні географії.
Література для вивчення дисципліни	<p style="text-align: center;">Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лозинський Р. Номадологія, ризома і геофілософія у творах Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі / Лозинський Р. М. // Професор Ольга Заставецька – вчена, педагог, організатор географічної науки (до 70-ої річниці від дня народження вченої): зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 27 квітня 2023 р., м. Тернопіль. ТНПУ ім. В. Гнатюка / Ред. кол.: Заставецька Л. Б., Заставецький Т. Б., Мариняк Я. О., Стецько Н. П. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023 – С. 91–96. http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/28894 2. Лозинський Р. Простір, влада і дисципліна у творах Мішеля Фуко / Роман Лозинський // Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної, туризмологічної та екологічної науки: матеріали II-ї міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 15 жовтня 2020 р.). – Тернопіль: Вектор, 2020. – С 72–76. http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/17260/1/Lozunckuu.pdf 3. Blij, Harm Jan, De (2008). Geography: realms, regions, and concepts. Hoboken, NJ: John Wiley.. 4. Clifford, N.J.; Holloway, S.L.; Rice, S.P.; Valentine, G., ed. (2009). Key Concepts in Geography (2nd ed.). London: SAGE. 5. Cloke, Paul J.; Crang, Philip; Goodwin, Mark (2004). Envisioning human geographies. London: Arnold. 6. Cloke, Paul J.; Crang, Phil; Crang, Philip; Goodwin, Mark (2005). Introducing human geographies (2nd ed.). London: Hodder Arnold. 7. Crang, Mike; Thrift, Nigel J. (2000). Thinking space. London: Routledge. 8. Daniels, Peter; Bradshaw, Michael; Shaw, Denis J. B.; Sidaway, James D. (2004). An Introduction to Human Geography: issues for the 21st century (2nd ed.). Prentice Hall. 9. Flowerdew, Robin; Martin, David (2005). Methods in human geography: a guide for students doing a research project(2nd ed.). Harlow: Prentice Hall. 10. Gregory, Derek; Martin, Ron G.; Smith, Graham (1994). Human geography: society, space and social science. Basingstoke: Macmillan. 11. Harvey, David D. (1996). Justice, Nature and the Geography of Difference. Blackwell Pub. 12. Johnston, R., & Sidaway, J. D. (2016). Geography and geographers: Anglo-American human geography since 1945 (7th ed.). London: Routledge. 13. Johnston, R.J. (2009). The Dictionary of Human Geography (5th ed.). Blackwell Publishers, London. 14. Johnston, R.J (2002). Geographies of Global Change: Remapping the World. Blackwell Publishers, London. 15. Moseley, William W.; Lanegran, David A.; Pandit, Kavita (2007). The Introductory Reader in Human Geography: Contemporary Debates and Classic Writings. Malden, MA: Blackwell Publishing Limited. 16. Peet, Richard, ed. (1998). Modern Geographical Thought. Oxford: Wiley-Blackwell.

17. Soja, Edward (1989). *Postmodern Geographies: The Reassertion of Space in Critical Social Theory*. Verso, London

18. *The Dictionary of Human Geography* / [ed. by D. Gregory [et al.]]. — [5th ed.]. — Oxford : A John Wiley & Sons Ltd, 2009. — 1072 p.

Додаткова література:

1. Влах М. Р. Теорія і методологія географічної науки : навч. посібн. для самостійної роботи студентів / М. Р. Влах, Л. І. Котик. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2017. — 120 с.
2. Лозинський Р. М. Концепція серйозного дозвілля і туризм спеціального інтересу, або як виникають і розвиваються інноваційні види туризму / Лозинський Р. М., Кушнір Л. П. // *Функціонування та перспективи розвитку туристичної галузі України : моногр.* / [за заг. ред. М. Ю. Барни]. — Львів: ЛТЕУ, 2018. — С. 176–187.
3. Лозинський Р. Стандарти smart city / Роман Лозинський // *Географічна освіта і наука: виклики і поступ: матер. міжнар. наук.-практ. конференції, присвяченої 140-річчю географії у Львівському університеті (м. Львів, 18–20 травня 2023 р.)* / відп. ред.: В. Біланюк, Є. Іванов. У 3-х томах. Львів: Простір-М, 2023. — Т. 2. — С. 256–260.
4. *Соціальна географія: основи теорії* : навч. посіб. / Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко, І. В. Гукалова, Ю. М. Хвесик. — К. : ВПЦ "Київський університет", 2020. — 495 с.
5. *Соціальна географія: Підручник* / за ред. Л. Немець та К. Мезенцева. — Київ: Видавництво «Фенікс», 2019. — 304 с.
6. Топчієв О. Г. *Основи суспільної географії* : навч. посіб. / О. Г. Топчієв. — Одеса : Астропринт, 2009. — 544 с.
7. Топчієв О.Г. *Основи суспільної географії ... Навчальний посібник.* — Одеса: Астропринт, 2001. — 560 с.
8. Шаблій О. *Суспільна географія* : у 2-х кн. / О. Шаблій. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. — Кн. 1. — 814 с.; Кн. 2. — 706 с.
9. Шаблій О.І. *Суспільна географія : теорія, історія, українознавчі студії* / О. І. Шаблій. — Львів, 2001.
10. Varanova D. O., Lozynskyy R. M. *Urban sustainability in Ukraine: nowadays conditions and its perspectives* // Професор Ольга Заставецька - вчена, педагог, організатор географічної науки (до 70-ої річниці від дня народження вченої) : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (27 квітня 2023 року, м. Тернопіль). Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. С. 30-35.
11. *International Encyclopedia of Human Geography in 12 volumes.* — Amsterdam : Elsevier, 2009.
12. Castree N. *A Dictionary of Human Geography* / N. Castree, R. Kitchin, A. Rogers. — Oxford : Oxford University Press, 2013. — 592 p. 68. Clifford J. N. *Key Concepts in Geography* / N. J. Clifford [et al.]. — [second edition] — L. : Sage Publications, 2009. — 480 p.
13. Lozynskyy, R. Pantyley, V. and Sawicka, A. (2021). *The smart city concept in Poland and Ukraine: in search of cooperation opportunities.* *Bulletin of Geography. Socio-economic Series.* 52(52): 95–109.

	DOI: http://doi.org/10.2478/bog-2021-0016
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	Денна форма навчання: Усього 32 год. аудиторних занять, з них 16 год. лекцій, 16 год. лабораторних робіт/практичних занять) та 58 год. самостійної роботи Вечірня форма навчання: Усього 12 год. аудиторних занять, з них 6 год. лекцій, 6 год. лабораторних робіт/практичних занять) та 78 год. самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде: знати: зміст найважливіших концепції світової географії людини, їх зв'язок з філософськими підходами; особливості географічної освіти і науки у провідних центрах розвитку географії у країнах світу, найважливіші праці провідних сучасних географів, що працюють у галузі географії людини та суміжних дисциплінах. вміти: встановлювати наукову концепцію у межах якої здійснюється географічне дослідження, вибирати науковий підхід, найоптимальніший для вирішення конкретних завдань географічного дослідження. Цей курс повинен сприяти набуттю таких програмних результатів навчання: ПРН 10. Вміти формувати інформаційні, математичні, графічні та інші моделі об'єкту дослідження, ділити предмет дослідження на логічні частини і будувати взаємозв'язки між ними, планувати схеми досліджень і обсяги експериментальних обчислень, оформляти результати досліджень відповідно до сучасних міжнародних стандартів. ПРН 13. Вміти спланувати та реалізувати на практиці оригінальне самостійне наукове дослідження, яке має наукову новизну, теоретичну і практичну цінність та сприяє розв'язанню науково-практичних проблем в галузі географії. ПРН 15. Знати найважливіші концепції та теорії природничої і суспільної географії, в контексті вирішення поставлених завдань до навчальної програми з географії у середній школі.
Ключові слова	географія людини, суспільна географія, концепція, теорія, ідея, географічна думка
Формат курсу	Очний, дистанційний
	Проведення лекцій, семінарів та консультації для кращого розуміння тем
Теми	Подано в таблиці нижче
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з суспільної географії, її історії, теорії й методології, а також з філософії і соціології, достатніх для сприйняття категоріального апарату навчальної дисципліни
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під	Семінарські заняття, дискусія, індивідуальні заняття, самостійна робота, проблемні бесіди, метод кейсів, творче індивідуальне завдання тощо

час викладання курсу	
Необхідне обладнання	<p>Персональний комп'ютер, загальнодоступне програмне забезпечення, доступ до Інтернету, проектор</p> <p>Вивчення курсу потребує використання мультимедійного обладнання та програм ZOOM і TEAMS (для забезпечення дистанційного навчання). Для вивчення курсу достатньо володіти такими програми як Microsoft Office Word, Microsoft Office Excel, Microsoft Office PowerPoint, Paint.</p>
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні, ІНДЗ тощо: 80% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 60 балів • контрольні заміри (змістові модулі) чи індивідуальна робота: 20% семестрової оцінки;т максимальна кількість балів 40 балів. <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу).</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання.</p> <p>Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Питання до заліку чи екзамену	<p>Сучасна світова географія. Географія людини. Найважливіші підходи в географії людини. Національні школи географії людини. Провідні центри розвитку географії людини. Провідні наукові журнали</p>

	<p>з географії людини. Концепції географії античності. Математична географія. Концепти: кенон, хора, топос, ойкумена. Вплив релігійно-філософських вчень на розвиток географії. Концепції географії людини у період середньовіччя і раннього і середнього нового часу. Географічні концепції першої половини XIX ст. Формування «нової географії» у другій половині XIX ст. Географічний детермінізм. Концепція ландшафту. Розвиток геополітики. Географічні концепції А. Геттнера. Французька школа географії людини. Регіональний підхід у географії людини. Особливості регіонального підходу у Франції, США, СРСР. Інші підходи в географії людини. Концепція культурного ландшафту К. Зауера. Формування просторового підходу. Кількісно-просторова революція в географії, її сутність і передумови. Теоретична географія В. Бунге. Географія поведінки. Концепція просторової організації. Гуманістична географія. Радикальна географія. Часова географія Т. Гагерстранда. Постмодернізм у географії. Постструктуралізм у географії. Найвідоміші представники, філософські засади, базові наукові тексти. Феміністична географія. Розвиток регіональної географії і просторової науки в 80-90-х роках XX ст. Реляційна географія. Гібридна географія («more-than-human geographies»). Не-репрезентативна теорія. Географія постколоніалізму. Найвідоміші представники, філософські засади, базові наукові тексти. Причини відставання української географії людини у розвитку. Сучасна суспільна географія в Україні, її особливості. Перспективи розвитку географії людини в Україні. Проблеми розвитку географії людини в Україні</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Проведення семінарських занять та самостійна робота								Контр. замір	Сума
T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆	T ₇	T ₈		
10	10	10	10	10	10	10	10	20	100

T₁, T₂, T₃, ... T₆ – теми семінарських занять.

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81 – 89	B	добре	
71 – 80	C		
61 – 70	D	задовільно	
51 – 60	E		

21 – 50	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Схема курсу

<i>Тема</i>	<i>Тиж-день</i>	<i>Лекцій, год. *</i>	<i>Семінари, год *</i>	<i>Самост. роб, год. *</i>	<i>Література (позиції з наведеного в силябусі списку)</i>
<p>Тема 1. Місце географії людини у сучасній світовій географії.</p> <p>Сучасна світова географія. Географія людини. Найважливіші підходи в географії людини. Національні школи географії людини. Провідні центри розвитку географії людини. Провідні наукові журнали з географії людини.</p>	1-2	2/1	2/0	8/10	Основна: 3-10, 12-16, 18. Додаткова: 4-9, 11-12.
<p>Тема 2. Розвиток географічних концепцій від античності до кінця 18 ст.</p> <p>Концепції географії античності. Математична географія. Концепти: кенон, хора, топос, ойкумена. Вплив релігійно-філософських вчень на розвиток географії. Концепції географії людини у період середньовіччя і раннього і середнього нового часу.</p>	3-4	2/0	2/1	8/11	Основна: 3-10, 12-16, 18. Додаткова: 4-9, 11-12.
<p>Тема 3. Концепції географії людини XIX – початку XX ст.</p> <p>Географічні концепції першої половини XIX ст. Формування «нової географії» у другій половині XIX ст. Географічний детермінізм. Концепція ландшафту. Розвиток геополітики. Географічні концепції А. Геттнера. Французька школа географії людини.</p>	5-6	2/0	2/1	7/11	Основна: 3-10, 12-16, 18. Додаткова: 4-9, 11-12.
<p>Тема 4. Концепції географії людини першої половини XX ст.</p> <p>Регіональний підхід у географії людини. Особливості регіонального підходу у Франції, США, СРСР. Інші підходи в географії людини. Концепція культурного ландшафту К. Зауера. Формування просторового підходу.</p>	7-8	2/1	2/1	7/9	Основна: 3-10, 12-16, 18. Додаткова: 4-9, 11-12.
<p>Тема 5. Концепції географії людини 60-70-х років XX ст.</p> <p>Кількісно-просторова революція в географії, її сутність і передумови. Теоретична географія В. Бунге. Географія поведінки. Концепція просторової організації. Гуманістична географія.</p>	9-10	2/1	2/1	7/9	Основна: 3-10, 12-16, 18. Додаткова: 4-9, 11-12.

Радикальна географія. Часова географія Т. Гагерстранда.					
Тема 6. Концепції географії людини 80-90-их років ХХ ст. Постмодернізм у географії. Постструктуралізм у географії. Найвідоміші представники, філософські засади, базові наукові тексти. Феміністична географія. Розвиток регіональної географії і просторової науки в 80-90-их роках ХХ ст.	11-12	2/1	2/1	7/9	Основна: 1-8. Додаткова: 4-9, 11-12.
Тема 7. Концепції географії людини початку ХХІ ст. Реляційна географія. Гібридна географія («more-than-human geographies»). Не-репрезентативна теорія. Географія постколоніалізму. Найвідоміші представники, філософські засади, базові наукові тексти.	13-14	2/1	2/1	7/9	Основна: 3-10, 12-16, 18. Додаткова: 4-9, 11-13.
Тема 8. Проблеми і перспективи розвитку географії людини в Україні. Причини відставання української географії людини у розвитку. Сучасна суспільна географія в Україні, її особливості. Перспективи розвитку географії людини в Україні. Проблеми розвитку географії людини в Україні	15-16	2/1	2/0	7/10	Основна: 3-10, 12-16, 18. Додаткова: 1-9, 11-12.
<i>Всього</i>	16	16/6	16/6	58/78	

** денна форма навчання / заочна форма навчання